

STORTINGET

Innst. 94 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:270 S (2021–2022)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Kirsti Bergstø og Sara Bell om å styrke konkurransekraften til norske sjøfolk

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for å fase ut makstakene i tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å lovfeste substansen i dagens tilskuddsordning for sysselsetting av sjøfolk for å sikre nødvendig forutberegnelighet, slik Holmefjordutvalget legger til grunn.
3. Stortinget ber regjeringen ta initiativ overfor partene for å videreføre det arbeidet som ble initiert av Holmefjordutvalget med å forenkle og finne nødvendige justeringer i tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Karianne B. Bråthen, fung. leder

Per Vidar Kjølmoen, Sverre Myrli og Solveig Vitanza, fra Høyre, Olve Grotle, Linda Hofstad Helleland og Lene Westgaard-Halle, fra Senterpartiet, Hans Gunnar Holand, Jenny Klinge og Per Olav Tyldum, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Dokument 8:270 S (2021–2022) om å styrke konkurransekraften til norske sjøfolk. Komiteen viser videre til næringsministerens brev av 30. september 2022 med statsrådets vurdering av representantforslaget. Brevet er vedlagt innstillingen. Komiteen viser til at Norge er ett av få land i verden som har en komplett maritim klynge. Komiteen peker videre på at norsk maritim kompetanse er svært viktig for å opprettholde og sikre fortsatt vekst for den unike norske maritime klyngen. De norske sjøfolkene er bærebjelken i denne klyngen og har vært det i mange hundre år. Tall fra Maritimt Forum viser at mange sjøfolk som går i land etter endt tjeneste til sjøs, blir en del av den maritime, landbaserte industrien.

Komiteen peker på at maritim næring, og særlig skipsfarten, er en næring med sterk internasjonal konkurranse og hvor våre konkurransevilkår måles mot våre partnerlands. Det er derfor viktig at Norge har konkurransedyktige ordninger, slik at vi, og våre sjøfolk, ikke taper i kampen mot konkurrerende nasjoner.

Komiteen merker seg at det i representantforslaget vises til evalueringer utført av Oslo Economics i 2020 og av Econ Pöyry i 2010, som begge konkluderte med at tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk (netto-

lønnsordningen) bidrar til å sikre norsk maritim kompetanse. Et bortfall av ordningen vil ifølge Oslo Economics medføre at et betydelig antall norske sjøfolk mister jobben. Komiteen viser til Holmefjordutvalgets anbefaling om at dagens nettolønnsordning bør styrkes og gis større forutberegnelighet, noe som fikk støtte av hele komiteen i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 10 (2020–2021) Grønnere og smartere – morgendagens maritime næring. Komiteen viser i den forbindelse til følgende omforente merknad og forslag fra næringskomiteens innstilling (Innst. 338 S (2020–2021)):

«For å unngå at ordningen igjen blir gjenstand for politisk spill, ønsker komiteen å sikre en mer forutsigbar tilskuddsordning for norske sjøfolk.

Komiteen fremmer derfor følgende forslag:

‘Stortinget ber regjeringen fremme forslag som bidrar til at tilskuddsordningen for norske sjøfolk styrkes og blir mer forutsigbar gjennom lovfesting.’»

Komiteen merker seg at det er sendt et felles høringsinnspill fra Norges Rederiforbund og Sjømannsorganisasjonene i Norge, som støtter representantforslaget. Komiteen noterer at partene i høringsinnspillet mener at det er enda viktigere å få styrkingen av nettolønnsordningen raskt på plass i en uforutsigbar tid, der det er behov for å sikre norske arbeidsplasser og norsk konkurransekraft.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Venstre, viser til at Norges maritime næringsklynge er verdensledende, og det er etter flertallets syn viktig å arbeide for at denne bransjen får gode rammevilkår, forskning og teknologiutvikling som kan bidra til vekst og styrket konkurransekraft. Flertallet er opptatt av at Norges rolle som global skipsfarts- og offshoresasjon ivaretas og videreutvikles.

Flertallet mener Norge har et stort potensial innenfor grønn skipsfart som må realiseres. For å lykkes med det mener flertallet videre at myndighetene i større grad må stimulere til ytterligere grønn vekst og konkurransekraft i norsk maritim næring samt legge til rette for økt eksport av lav- og nullutslippsteknologi i maritim sektor.

Forenkling av tilskuddsordningen, regulatoriske endringer og en eventuell vurdering av ny innretning bør avvantes inntil forslaget til norske lønns- og arbeidsvilkår for skip i norske farvann og på norsk sokkel er lagt frem for Stortinget.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre er opptatt av at en lovfesting av særordninger for sjøfolk ikke skal medføre kompetanseflukt fra andre yrkesgrupper som er viktige i maritim sektor.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er prisverdig av Sosialistisk Venstreparti å fremme denne saken og løfte debatten om norsk maritim kompetanse generelt og norske sjøfolk spesielt. Disse medlemmer mener imidlertid det er skuffende at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett ikke fant rom for å bedre tilskuddsordningen, og det ser dermed ikke ut til at dette blir et tema i budsjettforhandlingene med regjeringspartiene. Behovet for en styrket ordning er større enn på lenge, særlig sett i lys av at regjeringen Støre, med velsignelse fra budsjettpartner Sosialistisk Venstreparti, svekket ordningen i forslaget til statsbudsjett for 2022.

Disse medlemmer peker på at situasjonen i verdensøkonomien er krevende og usikker. I en slik tid må vi gjøre det vi kan for å styrke Norges komparative fortrinn, og den maritime næringen er definitivt blant disse. Disse medlemmer merker seg at det pågår ulike prosesser som har til hensikt å svekke disse fortrinene heller enn å styrke dem. Blant annet jobbes det med et forslag om endringer i rederiskatteordningen, og næringen frykter særlig to forslag: forslaget om at inntekt fra aktivitet som fartøy innen nærskipfarten har utført innenfor rederiskatteordningen, og som er en integrert del av et slikt fartøys vanlige funksjoner, ikke lenger fullt ut skal omfattes av rederibeskatningsordningens beskatningsfritak, og forslaget om innføring av utseilingskrav. Begge forslagene kan føre til utflagging og at norske sjøfolk blir satt på land.

Disse medlemmer merker seg videre at regjeringen har sendt på høring et lovforslag om norske lønns- og arbeidsbetingelser i norske farvann. Fremskrittspartiet har lenge ment at det er mulig å bruke handlingsrommet mer aktivt, og det var også Fremskrittspartiet som fikk gjennomslag for å sette ned Holmefjordutvalget. Disse medlemmer viser til at lovforslaget har høstet kritikk fra ulike hold den senere tid, og at noe av kritikken går på at lovforslaget går lenger enn utvalgets konklusjon, og at dette kan medføre at norske sjøfolk blir satt på land. Disse medlemmer viser videre til at den tydeligste konklusjonen fra det partssammensatte utvalget var å styrke tilskuddsordningen for sjøfolk – dette var både arbeidstaker- og arbeidsgiversiden skjønt enige om. Likevel velger regjeringen Støre å ikke lytte til dette og har nå fremmet sitt andre statsbudsjett uten en styrking av ordningen, på tross av lovnader både i egne partiprogram og i innstillingen til maritim melding, som Stortinget behandlet for kort tid siden.

Disse medlemmer har i Fremskrittspartiets tidligere alternative statsbudsjetter gått inn for å oppheve taket i alle segmenter i tilskuddsordningen og forhandlet også frem dette med den forrige regjeringen. Disse medlemmer mener at heving av tak i alle segmenter er svært viktig for å styrke ordningen, og at det vil bidra

til å styrke sikkerheten for dagens sjøfolk og rederier, men også gi rom for flere norske sjøfolk i fremtiden.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt understreker at en av de viktigste forutsetningene for å opprettholde Norges posisjon som maritim stormakt er å ivareta den norske maritime kompetansen. For å sikre norsk operativ maritim kompetanse og bidra til rekrutteringen av norske sjøfolk på norskregistrerte skip er en konkurransedyktig tilskuddsordning for sysselsetting av sjøfolk avgjørende. I tillegg vil en styrking av tilskuddsordningen også bedre rekrutteringen til næringen gjennom økt bruk av lærlinger og andre opplæringsstillinger om bord.

Disse medlemmer viser til at maritim næring i høyeste grad er en distriktsnæring, og mener det er viktig å opprettholde maritime arbeidsplasser, ikke minst fordi erfaringen og kompetansen fra maritim næring vil være en viktig brikke i det grønne skiftet fremover.

Disse medlemmer viser til at tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk har vært en sentral del av norsk skipsfartspolitikken siden den ble innført på 1990-tallet, og er et viktig virkemiddel for å oppnå skipsfartspolitiske mål om maritim sysselsetting og konkurransekraft sammenliknet med konkurrerende skipsfartsland, særlig i Europa.

Disse medlemmer påpeker at det i dag er om lag 13 000 konkurranseutsatte norske sjøfolk i ordningen, og sikring av disse sjøfolkenes konkurransekraft er avgjørende for å ivareta kompetansen i den norske maritime næringen. Disse medlemmer mener en styrking av ordningen er en god investering i norsk innovasjon og kompetanse, hvor hele den maritime næringen har stor nytte av den sjøbaserte erfaringen.

Disse medlemmer viser til at tilskuddsordningen i sum er blitt svekket de seneste årene. Nå ligger de fleste stillingskategorier over makstak. Rederienes erfaringer fra slutten av 2020 og starten av 2021, da takene midlertidig var fjernet, var at norske sjøfolk ble konkurransedyktige med utenlandske. En ny fjerning av takene innenfor disse segmentene vil kunne gjøre det lønnsomt å ansette flere norske sjøfolk.

Disse medlemmer viser til at statsråden i sin vurdering av gjeldende forslag uttaler at man ikke vil vurdere forenkling og finne nødvendige justeringer i tilskuddsordningen «før en innføring av norske lønns- og arbeidsvilkår for skip i norske farvann og på norsk sokkel [er] trådt i kraft». Rederiforbundet skriver i sitt høringsvar til forslaget til lov om norske lønns- og arbeidsvilkår på skip i norske farvann og på norsk sokkel at lovforslaget avviker fra det partssammensatte Holmefjordutvalgets anbefalinger, da utvalget vurderer at lønns- og arbeidsvilkår og tilskuddsordningen må ses i sammenheng. Disse medlemmer mener at den

foreslåtte loven må følges av en styrking av tilskuddsordningen.

Disse medlemmer mener regjeringen må komme tilbake med konkrete tiltak for å gjøre endringer i nettolønnsordningen etter at loven om norske arbeids- og lønnsvilkår i skipsfarten er ferdigstilt, i tråd med anbefalingene fra Holmefjordutvalget.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for å fase ut makstakene i tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk, snarest etter at lov om norske lønns- og arbeidsvilkår på skip i norske farvann og på norsk sokkel er ferdigstilt.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å lovfeste substansen i dagens tilskuddsordning for sysselsetting av sjøfolk for å sikre nødvendig forutberegnelighet, slik Holmefjordutvalget legger til grunn.»

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ overfor partene for å videreføre det arbeidet som ble initiert av Holmefjordutvalget med å forenkle og finne nødvendige justeringer i tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener at tilskuddsordningen for sysselsetting av norske sjøfolk er viktig for å utvikle og opprettholde norsk maritim kompetanse. Skal vi opprettholde den norske maritime kompetansen, er vi avhengig av konkurransedyktige ordninger for norske sjøfolk.

Disse medlemmer mener det er bra at regjeringen Støre delvis har reversert regjeringen Solbergs svekkelse av tilskuddsordningen, men disse medlemmer mener at det er uheldig at taket på ordningen fortsatt videreføres. Disse medlemmer merker seg svaret fra statsråden, hvor det argumenteres for at den økonomiske situasjonen med høykonjunktur taler mot å oppheve taket på tilskuddsordningen nå. Disse medlemmer kan ikke se at dagens høykonjunktur skal kunne stå i veien for å komme tilbake til Stortinget med en plan for å fase ut makstaket i tilskuddsordningen, slik det her foreslås.

Videre vil komiteens medlem fra Rødt vise til partiets alternative statsbudsjett, hvor Rødt har satt av 100 mill. kroner mer enn regjeringa til tilskuddsordningen for sysselsetting av norske sjøfolk. Selv om denne styrkinga ikke er tilstrekkelig til å heve taket på

ordninga, vil den være med på å sikre at flere sjøfolk og skip kan gå inn under ordninga. Videre støtter dette medlem initiativet om en plan for å endelig oppheve makstaket.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk er et viktig tiltak for å bevare norsk maritim kompetanse og sørge for norsk rekruttering til næringen.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har et uttalt mål om å styrke tilskuddsordningen gjennom perioden. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen vil innføre krav om norske lønns- og arbeidsvilkår på skip i norske farvann og på norsk sokkel for å bedre konkurransevilkårene i næringen og sørge for anstendige lønns- og arbeidsvilkår.

Disse medlemmer viser til fjorårets budsjettbehandling og til regjeringen Solbergs foreslåtte kutt i ordningen. Disse medlemmer understreker at det var en viktig prioritering i fjorårets budsjettprosess å reversere de foreslåtte kuttene og hegne om ordningen. Disse medlemmer registrerer at de partiene som stod bak regjeringen Solbergs foreslåtte kutt i fjor, foreslår de samme kuttene i partienes alternative budsjettforslag i år. Disse foreslåtte kuttene vil disse medlemmer advare sterkt mot.

Disse medlemmer viser til at norsk økonomi er i en kraftig høykonjunktur, og at man i det foreslåtte statsbudsjettet ikke har funnet rom for en ytterligere styrking av ordningen i år. Disse medlemmer håper det vil være rom for dette i kommende år.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for å fase ut makstakene i tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk, snarest etter at lov om norske lønns- og arbeidsvilkår på skip i norske farvann og på norsk sokkel er ferdigstilt.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å lovfeste substansen i dagens tilskuddsordning for sysselsetting av sjøfolk for å sikre nødvendig forutberegnelighet, slik Holmefjordutvalget legger til grunn.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen ta initiativ overfor partene for å videreføre det arbeidet som ble initiert av Holmefjordutvalget med å forenkle og finne nødvendige justeringer i tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:270 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Kirsti Bergstø og Sara Bell om å styrke konkurransekraften til norske sjøfolk – vedtas ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 29. november 2022

Per Vidar Kjølmoen

fung. leder

Sivert Bjørnstad

ordfører

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Fiskeri- og havministeren

Stortingets næringskomité
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/6735

30. september 2022

Dokument 8:270S (2021-2022) med representantforslag om å styrke konkurransekraften til norske sjøfolk

Jeg viser til brev av 19. september 2022 der Stortingets næringskomité ber om Nærings- og fiskeridepartementets vurdering av Dokument 8:270 S (2021-2022), Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Kirsti Bergstø og Sara Bell, om å styrke konkurransekraften til norske sjøfolk.

Tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk er et viktig virkemiddel for å bevare norsk maritim kompetanse og å sørge for rekruttering av norske sjøfolk på norskregistrerte skip. I Hurdalsplattformen fremgår det at regjeringen ønsker å styrke tilskuddsordningen. Regjeringen ønsker videre å innføre et krav om norske lønns- og arbeidsvilkår på skip i norske farvann og på norsk sokkel. Lovforslaget som har vært på høring, følger opp Hurdalsplattformen, Stortingets anmodningsvedtak 834-837 (2020-2021), og tilrådingene fra det partssammensatte Holmefjordutvalget.

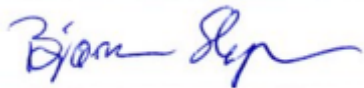
Representantene foreslår videre at regjeringen skal fremme forslag om å lovfeste substansen i dagens ordning for å sikre større forutberegnelighet. Tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk ble lovfestet i 2017. Lovfesting av substansen i dagens ordning bør vurderes opp mot innføring av norske lønns- og arbeidsvilkår for skip i norske farvann og på norsk sokkel. Det er derfor ønskelig at norske lønns- og arbeidsvilkår får virke før et slikt forslag vurderes nærmere. Regjeringen vil derfor på egnet måte komme tilbake til Stortinget om hvordan anmodningsvedtak 839 (2020-2021), vedrørende styrking og lovfesting av ordningen for å sikre større forutberegnelighet, følges opp.

Representantene foreslår at regjeringen skal fremme en plan til Stortinget om å utfase makstakene i tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk. Norsk økonomi er inne i en

kraftig høykonjunktur, blant annet med mangel på arbeidskraft i mange næringer. Dette innebærer vanskelige prioriteringer. Eventuelle endringer i tilskuddsordningen vil være gjenstand for behandling i de ordinære budsjettprosessene.

Representantene foreslår også at regjeringen tar initiativ overfor partene for å videreføre Holmefjordutvalgets arbeid med å forenkle og finne nødvendige justeringer i tilskuddsordningen. Konkret var utvalgets anbefaling å redusere antall tilskuddsmodeller fra åtte modeller til tre modeller. I tråd med min vurdering av representantens forslag knyttet til lovfesting av substansen i ordningen, vil det også være hensiktsmessig at eventuell ny innretning og forenkling av tilskuddsordningen ikke vurderes nærmere før en innføring av norske lønns- og arbeidsvilkår for skip i norske farvann og på norsk sokkel trådt i kraft.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Bjørnar Selnes Skjæran'.

Bjørnar Selnes Skjæran

